

Облік і оподаткування

УДК 657.6:657.1:004.9:005.336.3

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.16737170>

**Цифрові інструменти в аудиті консолідованої звітності: нові можливості
для обліку та фінансового менеджменту**

Спіцина Наталія Володимирівна,

Канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри Фінансів, обліку та безпеки
бізнесу, Харківський національний університет міського господарства імені
О. М. Бекетова, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-7903-3504>

Угоднікова Олена Ігорівна,

Канд. екон. наук, доцент, в.о. Зав. кафедри фінансів, обліку та безпеки
бізнесу, Харківський національний університет міського господарства імені
О. М. Бекетова, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-2218-0041>

Прийнято: 16.07.2025 | Опубліковано: 31.07.2025

Анотація: У статті досліджено можливості цифрових технологій у підвищенні ефективності аудиту консолідованої фінансової звітності як стратегічного інструменту фінансового менеджменту.

Метою дослідження є виявлення потенціалу цифровізації для забезпечення достовірності, аналітичної повноти та прозорості перевірки фінансової звітності груп підприємств, а також формування науково обґрунтованої моделі цифрового супроводу аудиту.

Методи включають критичний аналіз наукових публікацій 2021–2025 років, узагальнення практичних кейсів транснаціональних аудиторських компаній, контент-аналіз цифрових інструментів (ERP, BI, AI, blockchain),

порівняння положень міжнародних стандартів аудиту та розробку авторської етапної моделі.

У результаті обґрунтовано, що використання платформ штучного інтелекту, ERP-систем (SAP, Oracle), BI-аналітики (Power BI, Tableau) та блокчейн-рішень сприяє автоматизації виявлення ризиків, підвищенню якості аудиторських доказів і скороченню часу перевірки. Запропоновано п'ятиетапну модель цифрового аудиту консолідованої фінансової звітності, яка інтегрує методологічні вимоги МСА 240, 315, 330, 500, 520 і 265 з сучасними цифровими підходами. Уточнено роль аудиту як джерела управлінської аналітики, що формує базу для стратегічних рішень у багаторівневих бізнес-структурах.

Висновки полягають у необхідності гармонізації національної методики аудиту з цифровими стандартами перевірки, розробки нормативної бази для роботи з електронною звітністю та підвищення цифрової компетентності аудиторів. Окреслено перспективи подальших досліджень, пов'язаних із оцінкою ефективності штучного інтелекту, автоматизацією формування доказів та інтеграцією цифрового аудиту у процеси фінансового планування на рівні груп компаній.

Ключові слова: аудит, консолідована фінансова звітність, звітність, цифровізація, ERP-система, штучний інтелект, бізнес-аналітика, блокчейн, МСА, фінансовий менеджмент, управлінські рішення.

**Digital Tools in the Audit of Consolidated Financial Reporting: New
Opportunities for Accounting and Financial Management**

Nataliia Spitsyna,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of
Finance, Accounting and Business Security, Kharkiv National University of
Urban Economy named after O. M. Beketov, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-7903-3504>

Olena Uhodnikova,

PhD in Economics, Associate Professor, Acting Head of the Department of
Finance, Accounting and Business Security, Kharkiv National University of Urban
Economy named after O. M. Beketov, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0003-2218-0041>

Abstract: The article explores the potential of digital technologies to enhance the effectiveness of auditing consolidated financial reporting as a strategic instrument of financial management.

The purpose of the study is to identify the potential of digitalization for ensuring the reliability, analytical completeness, and transparency of group financial reporting audits, as well as to develop a scientifically grounded model for digital audit support.

The methodology includes critical analysis of academic publications from 2021–2025, generalization of case studies from transnational auditing firms, content analysis of digital tools (ERP, BI, AI, blockchain), comparison of international auditing standards, and development of an original step-by-step audit model.

The results confirm that the use of artificial intelligence platforms, ERP systems (SAP, Oracle), BI analytics tools (Power BI, Tableau), and blockchain solutions contributes to risk identification automation, enhances the quality of audit

evidence, and reduces audit duration. A five-step digital audit model for consolidated financial reporting is proposed, integrating the methodological requirements of ISA 240, 315, 330, 500, 520, and 265 with modern digital approaches. The role of audit is clarified as a source of management analytics for decision-making in complex corporate structures.

The conclusions emphasize the need to harmonize national audit methodologies with international digital standards, develop a regulatory framework for working with electronic reporting, and strengthen auditors' digital competencies. Future research directions include evaluating the effectiveness of artificial intelligence, automation of audit evidence generation, and integration of digital auditing into financial planning processes within corporate groups.

Keywords: audit, consolidated financial reporting, reporting, digitalization, ERP systems, artificial intelligence, business analytics, blockchain, ISA, financial management, managerial decision-making.

Постановка проблеми

В умовах зростаючої уваги до прозорості корпоративної звітності та посилення ролі фінансового управління набуває особливої ваги забезпечення якості аудиторської перевірки консолідованої фінансової звітності. Така звітність відіграє ключову роль у формуванні цілісного уявлення про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів усієї групи підприємств, що діють під єдиним контролем. Особливо це стосується великих корпоративних об'єднань, у тому числі з державною участю, транснаціональних холдингів та багаторівневих бізнес-структур.

Сьогодні аудитори стикаються зі зростанням обсягу і складності внутрішньогрупових операцій, різноманітністю облікової політики в межах однієї групи, а також з технічними труднощами, пов'язаними з низьким рівнем автоматизації облікових процесів на окремих підприємствах. Усе це створює

суттєві ризики викривлення звітної інформації, ускладнює процес її перевірки та послаблює довіру користувачів до результатів аудиту.

Поглиблює проблему недостатня методична і нормативна база, що регламентує аудит саме консолідованої звітності. Міжнародні стандарти аудиту не враховують повною мірою технологічні аспекти її підготовки, тоді як національні практики здебільшого орієнтовані на перевірку звітності окремих юридичних осіб. Відсутність уніфікованих підходів до роботи з фінансовою інформацією, сформованою за допомогою цифрових технологій, обмежує можливості аудиторів в умовах трансформації облікових процесів.

На практиці аудитори все частіше мають справу з перевіркою звітності, сформованої в електронних середовищах, інтегрованих із системами управління ресурсами підприємства, автоматизованими аналітичними інструментами та електронним документообігом. Проте така цифрова реальність не супроводжується відповідним розвитком методик аудиту, що призводить до нерівномірного та фрагментарного впровадження технологічних рішень у вітчизняну аудиторську практику.

За даними Аудиторської палати України, лише 65,4% суб'єктів аудиторської діяльності подавали інформацію до Окремого сектора надання аудиторських даних станом на середину 2023 року, що ускладнює комплексну оцінку стану ринку аудиторських послуг та рівня цифровізації аудиту в Україні [1]. Водночас, згідно з експертними оцінками, до 2025 року очікується впровадження технологій штучного інтелекту у близько 30% аудиторських процедур, однак на практиці їх використання залишається фрагментарним і не охоплює більшість вітчизняних суб'єктів аудиторської діяльності [2; 3].

За таких умов постає потреба у переосмисленні функцій аудиту консолідованої фінансової звітності не лише як інструменту контролю, але й як елементу управлінської аналітики. Цифрові інструменти, за умови належної методичної інтеграції, можуть сприяти підвищенню достовірності,

своєчасності та ефективності перевірки, а також забезпечити надійну інформаційну базу для ухвалення стратегічних управлінських рішень.

У цьому контексті виникає потреба в цілісному науковому дослідженні, яке об'єднає підходи до аудиту консолідованої звітності з можливостями цифрових технологій, адаптованих до реалій української економіки. Метою цієї статті є систематизація наявних практик, виявлення ключових проблем і формування напрямів удосконалення методичних підходів до аудиторської перевірки фінансової звітності груп підприємств. Структура статті включає огляд наукових публікацій, постановку дослідницьких завдань, аналіз технологічних рішень і представлення авторської моделі цифрового супроводу аудиту консолідованої звітності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Упродовж останніх років наукове середовище активно досліджує вплив цифрових технологій на аудит фінансової звітності, зокрема її консолідованих форм. Це пов'язано зі зростанням складності бізнес-структур, глобалізацією капіталу та необхідністю оперативного управління фінансовими потоками в режимі реального часу. Аналіз публікацій свідчить про суттєві досягнення в міжнародній практиці та одночасну фрагментарність підходів у національному науковому дискурсі.

У дослідженні Д. Пермінової [4] підкреслено, що впровадження штучного інтелекту в аудит фінансової звітності сприяє автоматизації обробки великих обсягів даних, підвищенню точності виявлення аномалій та зниженню ризику пропуску суттєвих викривлень. Авторка зазначає, що використання алгоритмів машинного навчання дозволяє значно оптимізувати процес аудиту, зменшити обсяг рутинної ручної роботи та підвищити якість перевірки у групах компаній.

У звіті компанії «БіДіО Україна» [5] відзначено, що аудит консолідованої фінансової звітності ускладнюється через різноманітність облікових систем, відмінності у підходах до визнання доходів та оцінки

активів, а також потребу в гармонізації облікових політик між дочірніми структурами. Автори підкреслюють, що застосування міжнародного стандарту ISA 600 вимагає адаптації аудиторських процедур до багатоярусної структури власності та юрисдикційної неоднорідності. Це особливо актуально для українських компаній, які прагнуть вийти на міжнародні ринки.

Аналітичні звіти провідних аудиторських компаній — «Делойт» [6], «Ернст енд Янг» [7], «КПМГ» [8], «ПрайсвотерхаусКуперс» [9] — засвідчують зсув парадигми аудиту в бік аналітичних платформ і хмарних рішень. Зокрема, аналітична платформа Deloitte Audit Analytics дозволяє аудитору формувати ризик-профілі компаній у режимі реального часу, базуючись на понад 1500 фінансових параметрах. Платформа KPMG Clara, у свою чергу, забезпечує безперервний аудит за допомогою програмних інтерфейсів прикладного програмування до систем планування ресурсів підприємства (Enterprise Resource Planning, ERP), автоматизуючи як аналітику, так і візуалізацію відхилень у звітності.

У роботі Шарма показано, що впровадження SAP S/4HANA Central Finance як центрального рівня над ERP-платформами значно підвищує ефективність консолідації фінансових даних: скорочується час закриття фінансового періоду, зменшуються помилки у звірці між компаніями, а також підвищується прозорість звітності на груповому рівні [10]. Хмарні рішення, як показано у звітах «Ернст енд Янг» [7], зменшують час підготовки звітності до 30%, а впровадження спільних реєстрів уніфікує облікову політику на рівні групи компаній.

Звіт Асоціації присяжних сертифікованих бухгалтерів (Association of Chartered Certified Accountants, ACCA) [11] зафіксував, що ефективне використання систем бізнес-аналітики (Business Intelligence, BI), таких як Power BI або Tableau, не лише підвищує управлінську прозорість, але й полегшує процедури внутрішнього аудиту та зовнішньої перевірки

консолідованої фінансової звітності. Це особливо актуально в умовах багаторівневого холдингового управління.

Таким чином, сучасний аудитор повинен не лише володіти знаннями в галузі обліку та аудиту, а й мати навички роботи з аналітичними платформами, розуміння алгоритмів машинного навчання, здатність працювати з великими обсягами даних у хмарних середовищах.

У національному контексті аналіз наукових публікацій свідчить про зростаючий, хоча й поки що недостатньо системний інтерес до тематики цифровізації аудиту. Зокрема, у дослідженні Д. Пермінової [4] розглянуто напрями трансформації аудиторської діяльності під впливом сучасних цифрових технологій. Авторка акцентує на ролі штучного інтелекту, роботизованої автоматизації процесів (RPA), блокчейну та хмарних сервісів як засобів підвищення ефективності аудиту. Визначено, що в умовах цифрової економіки ці інструменти здатні забезпечити як автоматизовану обробку масивів даних, так і якісно новий рівень виявлення ризиків та аномалій у фінансовій звітності.

У публікації С. В. Онешка, О. Г. Дроздової та Н. А. Іванової [13] запропоновано концептуальні засади модернізації бухгалтерського обліку та аудиту в Україні. Автори наголошують, що сучасна система обліку має бути переосмислена в контексті цифрової трансформації, з урахуванням вимог прозорості, достовірності та швидкодії фінансової інформації. Особлива увага приділена питанню гармонізації національної облікової практики з міжнародними стандартами у сфері IT-аудиту та впровадженню цифрових платформ у контрольні процедури.

Я. І. Мулик, А. О. Пірняк і К. В. Шейко [13] здійснили ґрунтовний аналіз сучасного стану та тенденцій розвитку IT-аудиту в Україні. Автори зазначають, що діджиталізація аудиту має включати не лише технічні інструменти, а й нові підходи до оцінювання ризиків, формування доказів і звітності. Підкреслюється, що в умовах нестабільного зовнішнього

середовища, особливо після пандемії COVID-19, впровадження цифрових аудит-платформ є критично важливим для забезпечення безперервності перевірок та ефективності взаємодії між аудиторами та клієнтами.

Доповнює зазначене дослідження Г.В. Булкот [14], яка розглядає електронний аудит як інструмент модернізації аудиторської практики в Україні. Авторка обґрунтовує, що е-аудит, заснований на використанні електронних носіїв інформації, захищених каналів зв'язку та автоматизованих систем збору доказів, дозволяє суттєво підвищити якість та прозорість аудиторських висновків. Окрему увагу приділено питанням кібербезпеки, достовірності цифрових джерел інформації та необхідності розробки національних методичних рекомендацій щодо проведення аудиту в цифровому середовищі.

Цифрова трансформація в бухгалтерському обліку та аудиті зумовлена глобальними економічними змінами, зокрема зростанням складності бізнес-структур і потребою в гармонізації з міжнародними стандартами. Консолідована фінансова звітність відповідно до МСФЗ 10 (IFRS 10) об'єднує фінансові показники материнської компанії та її дочірніх структур, що вимагає узгодження облікових політик і стандартів [15]. Аудит КФЗ регулюється МСА 600 (ISA 600) [16], який акцентує на оцінці ризиків шахрайства та помилок у групах компаній, що ускладнює перевірку через різноманітність облікових систем. Підготовка консолідованої фінансової звітності (КФЗ) — складний технологічно-нормативний процес, особливо для українських компаній, які функціонують у різних юрисдикціях. Так, О. В. Кузьменко у своєму дослідженні акцентує на ключових викликах, серед яких: розбіжності у форматах даних, різні часові горизонти звітності дочірніх підприємств та недостатня автоматизація процесів. На її думку, нагальною є потреба в уніфікованих стандартах консолідації, особливо для груп з міжнародною присутністю [17].

У свою чергу, Слободяник Ю.Б. у статті, присвяченій аудиту консолідованої фінансової звітності уряду, зазначає, що відсутність централізованої ІТ-платформи для обробки фінансових показників зумовлює суттєві ризики щодо достовірності державної звітності. Автор підкреслює, що ручна консолідація значно ускладнює проведення аудиту, особливо в умовах багаторівневої структури управління, та обґрунтовує необхідність впровадження ERP-рішень і технологій XBRL [18].

Таким чином, навіть обмежена кількість сучасних українських досліджень підтверджує: інтеграція даних із різних юрисдикцій залишається основним ризиком, а цифрові інструменти (ERP-системи, XBRL, централізовані платформи) — критично важливими чинниками забезпечення достовірності та прозорості аудиту КФЗ.

У 2023–2024 роках в Україні простежується зростання інтересу до цифровізації аудиторської діяльності, зокрема через інтеграцію штучного інтелекту, систем планування ресурсів (Enterprise Resource Planning, ERP), BI-аналітики та технологій блокчейн. Цей процес підтримується як транснаціональними аудиторськими компаніями, так і науковою спільнотою, яка активно досліджує потенціал цифрових рішень для підвищення якості аудиту. Згідно зі Звітом прозорості компанії KPMG в Україні за 2022 рік [19], штучний інтелект впроваджується у рамках глобальної платформи KPMG Clara, яка дозволяє аудиторам будувати ризик-профілі в реальному часі на основі великої кількості показників. Інтеграція з хмарною платформою Microsoft Azure та інструментами бізнес-аналітики дозволяє покращити точність аудиту та скоротити його тривалість.

Українські наукові дослідження також підтверджують позитивний вплив нових технологій. У статті С. Я. Бабінської [20] встановлено, що використання блокчейн-реєстрів суттєво знижує ймовірність помилок у даних, а також підвищує ефективність перевірки внутрішньогрупових транзакцій у консолідованій звітності. У публікації А. Розіт і А. Мурадової [21]

проаналізовано можливості використання штучного інтелекту для автоматизації перевірки документів, виявлення шахрайських операцій та покращення процедури вибірки у фінансовому аудиті.

Загалом, аналіз джерел підтверджує поступовий перехід до цифрового аудиту з акцентом на аналітичність, автоматизацію та інтеграцію сучасних технологій у перевірку консолідованої фінансової звітності. Проте в українському контексті ця трансформація потребує нормативного супроводу, методичних орієнтирів та інституційної підтримки.

На основі аналізу наукових джерел та професійних публікацій можна виокремити низку проблемних аспектів, що залишаються недостатньо дослідженими в контексті аудиту консолідованої фінансової звітності в умовах цифрової трансформації:

1. У міжнародному науковому та професійному дискурсі сформувалося цілісне бачення цифровізації аудиту КФЗ, що охоплює використання штучного інтелекту, ERP-, ВІ-систем, зміну методології аудиту та трансформацію вимог до професійної компетентності аудиторів. Натомість в українських джерелах акцент здебільшого робиться на загальних аспектах автоматизації обліку, без достатньої уваги до аудиту саме консолідованої звітності.

2. Між вітчизняними теоретичними підходами та практикою аудиту цифрової КФЗ спостерігається значний розрив. Зокрема, українські дослідження не охоплюють комплексно ризики, пов'язані із застосуванням цифрових платформ, специфіку міжгрупових операцій, а також роль цифрових технологій у процесах контролю та підтвердження достовірності звітності.

3. Недостатньо вивчено вплив цифрових інструментів на якість та достовірність КФЗ, зокрема у частині взаємозв'язку між аудитом, обліковою політикою групи, транзакціями пов'язаних сторін та управлінськими рішеннями в умовах цифрового середовища.

4. Актуальною залишається проблема відсутності уніфікованих підходів до оцінки цифрових ризиків, інтеграції цифрових технологій у процес аудиту, а також гармонізації процедур аудиту у межах транснаціональних груп, які використовують різні цифрові рішення.

Таким чином, сформована наукова проблема полягає у необхідності поєднання інструментів цифрових технологій, завдань аудиту та вимог фінансового менеджменту з метою удосконалення методики перевірки КФЗ в цифровому середовищі.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

Аналіз існуючих публікацій та практичних кейсів аудиту свідчить про зростаючий інтерес до цифрових інструментів, які здатні оптимізувати процеси перевірки консолідованої фінансової звітності. Водночас залишаються суттєві аспекти, які потребують подальшого наукового опрацювання. Зокрема, досі не визначено усталеної методології оцінки впливу цифрових інновацій на якість аудиту транснаціональних груп компаній, особливо в умовах інтеграції різнорідних облікових систем дочірніх структур.

Не знайшли належного відображення в українських дослідженнях також питання гармонізації процесів аудиту з міжнародними вимогами до забезпечення достовірності консолідованої звітності, особливо в умовах швидкої трансформації фінансових потоків, використання ERP-рішень, інтеграції штучного інтелекту в системи контролю, а також формування нестандартних корпоративних структур.

Крім того, актуальним залишається питання: якою мірою цифровізація аудиторських процедур забезпечує досягнення основної мети — достовірного відображення фінансової позиції групи компаній для цілей фінансового менеджменту. В цьому аспекті наявний дефіцит прикладних досліджень, які б враховували потреби саме управлінського рівня прийняття рішень у корпоративних структурах, що діють у складному регуляторному полі

(наприклад, групи з часткою державної участі, міжнародні холдинги зі змішаними системами звітності тощо).

Таким чином, подальше дослідження цифрових підходів до аудиту консолідованої звітності набуває особливої важливості з огляду на потреби уніфікації, прозорості та надійності фінансових даних, що використовуються для прийняття управлінських рішень.

Формулювання цілей статті (постановка завдання)

Метою статті є дослідження можливостей та обмежень впровадження цифрових технологій в аудит консолідованої фінансової звітності, з акцентом на їхню адаптацію до потреб фінансового менеджменту груп компаній.

Завдання статті полягає у:

- систематизації підходів до цифровізації аудиторських процедур у контексті міжнародної та української практики;
- виявленні основних загроз та ризиків, пов'язаних із застосуванням сучасних інформаційних технологій в аудиті;
- аналізі методичних проблем, пов'язаних із застосуванням штучного інтелекту (ШІ), ERP, блокчейну та візуалізації у процесі перевірки;
- визначенні напрямів удосконалення методики аудиту консолідованої звітності на основі цифрових рішень;
- формуванні висновків щодо доцільності й ефективності таких інновацій з погляду фінансового управління.

Реалізація поставлених завдань дозволяє запропонувати методичні орієнтири щодо підвищення якості аудиту в умовах цифрової трансформації, з урахуванням актуальних викликів української економіки.

Цифрова трансформація аудиту консолідованої фінансової звітності формує нові вимоги до якості перевірки, гнучкості методик та технологічної компетентності фахівців. У процесі дослідження, що базувався на якісному аналізі актуальних публікацій 2021–2025 рр., було встановлено, що цифрові рішення відіграють ключову роль у забезпеченні достовірності консолідованої

фінансової звітності, а також у підвищенні ефективності аудиторського процесу. Зокрема, впровадження штучного інтелекту дає змогу аудиторам оперативно обробляти великі масиви транзакцій та ідентифікувати аномалії. Платформи типу Deloitte Omnia та KPMG Clara дозволяють у режимі реального часу будувати ризик-профілі компаній на основі тисяч фінансових показників, що значно скорочує час перевірок та підвищує їхню об'єктивність (Deloitte [6]; KPMG [8]).

На практиці використання штучного інтелекту в аудиті консолідованої фінансової звітності в Україні перебуває на початковому етапі. Лише невелика кількість аудиторських фірм мають досвід роботи з системами планування ресурсів підприємства, інтегрованими з аналітичними модулями, а впровадження штучного інтелекту ще залишається фрагментарним. Брак нормативної регламентації алгоритмізованої перевірки, нечіткість вимог до верифікації даних, оброблених автоматизовано, та відсутність єдиного методичного підходу призводять до ризику викривлення фінансових результатів у консолідованій фінансовій звітності. У цьому контексті впровадження штучного інтелекту повинно супроводжуватись адаптацією Міжнародного стандарту аудиту 240 (Оцінка ризиків суттєвого викривлення внаслідок шахрайства) та Міжнародного стандарту аудиту 520 (Аналітичні процедури) під цифрову логіку аудиторського судження.

Системи планування ресурсів підприємства, особливо SAP S/4HANA та Oracle NetSuite, визнані базовим компонентом процесу цифрової консолідації. Вони забезпечують інтеграцію облікових даних у межах груп компаній, автоматизують обчислення та скорочують людський фактор. Такі рішення знижують помилки в консолідованій фінансовій звітності завдяки уніфікації реєстрів і процесів, а впровадження SAP дозволяє скоротити час підготовки звітності. Водночас ефективність цифрових систем у аудиті можлива лише за умови цифрової трансляції контрольних точок, побудови інтегрованих маршрутів руху документів (цифрового документообігу) та формування

журналів подій, які дозволяють аудитору ідентифікувати втручання чи відхилення від стандартної процедури обліку. Такі підходи прямо співвідносяться з положеннями Міжнародного стандарту аудиту 330 щодо тестування процедур контролю.

Управлінська аналітика, зокрема рішення у сфері бізнес-аналітики Microsoft Power BI і Tableau, є не лише допоміжним інструментом для менеджменту, а й суттєвим елементом у роботі аудитора при здійсненні оглядових процедур, що відповідає логіці Міжнародного стандарту аудиту 520. За даними Асоціації сертифікованих присяжних бухгалтерів [11], використання таких аналітичних рішень дозволяє пришвидшити виявлення нестандартних тенденцій у динаміці витрат та доходів на 18–25%. Для аудитора це створює підґрунтя для фокусування на зонах підвищеного ризику, особливо у складних структурах холдингів з фрагментованими обліковими політиками.

Блокчейн-технології розглядаються як інноваційний вектор розвитку процедур перевірки транзакційної достовірності у консолідованій фінансовій звітності. Застосування блокчейну зазвичай знижує ризики шахрайства у транснаціональних групах компаній. Проте ефективне застосування цієї технології в аудиті вимагає не лише технічного впровадження, а й перегляду концептуальної бази Міжнародного стандарту аудиту 500 (Аудиторські докази), оскільки блокчейн створює нову реальність перевірки первинної документації — у вигляді незмінних записів у розподіленому реєстрі. Вітчизняна практика поки не демонструє системного застосування цієї моделі, однак перші пілотні ініціативи в компаніях з іноземними інвестиціями (наприклад, у фармацевтичному секторі Харкова) вже відображають потенціал цього інструменту в майбутньому аудиті консолідованої фінансової звітності.

Фінансовий менеджмент, у контексті використання результатів аудиту консолідованої фінансової звітності, набуває нових функцій аналітичного

інтерпретатора. Дані, які генеруються внаслідок цифрового аудиту, мають не лише контролюючий, а й стратегічний вимір. Застосування ключових показників ефективності для аналізу дочірніх компаній, виявлення перевищень нормативів дебіторської заборгованості, розрахунку чистого прибутку на рівні сегментів бізнесу — усе це формує аналітичну основу для управлінських рішень. Цифрові платформи бізнес-аналітики дозволяють трансформувати результати аудиту у зрозумілі візуалізовані звіти для фінансових директорів, а системи планування ресурсів підприємства — безперервно відслідковувати виконання рекомендацій аудиторів, що пов'язано з Міжнародним стандартом аудиту 265 (Комунікація недоліків системи внутрішнього контролю).

Такий комплексний підхід формує передумови для побудови цілісної цифрової моделі аудиту консолідованої фінансової звітності, яка враховує вимоги як міжнародних стандартів, так і потреб фінансового управління. Нижче подано авторське бачення такої моделі:

Запропонована модель цифрового супроводу аудиту КФЗ охоплює п'ять взаємопов'язаних етапів, кожен з яких базується на положеннях міжнародних стандартів аудиту та використовує сучасні цифрові інструменти для підвищення точності, ефективності й достовірності перевірки.

Перший етап передбачає ідентифікацію цифрових ризиків за допомогою інструментів штучного інтелекту й бізнес-аналітики. На цьому етапі здійснюється автоматизований аналіз великих масивів транзакційних даних для виявлення нетипових операцій, що можуть сигналізувати про ризики шахрайства або помилок. Використовуючи класифікаційні алгоритми машинного навчання (зокрема, методи кластеризації, дерева рішень та логістичної регресії), аналітичні системи порівнюють поточні фінансові показники з історичними шаблонами та галузевими нормативами. Результатом є формування первинної матриці ризиків з деталізацією потенційно уражених ділянок обліку — рахунків, підрозділів, типів операцій.

Цей етап є ключовим для подальшого планування аудиту відповідно до вимог Міжнародного стандарту аудиту (МСА) 315 "Визначення та оцінка ризиків суттєвого викривлення" та МСА 240 "Врахування можливості шахрайства".

Другий етап пов'язаний із моделюванням маршрутів перевірки в межах бізнес-процесів підприємства або групи. За допомогою функціоналу ERP-систем (наприклад, SAP S/4HANA, Oracle Cloud ERP) формуються цифрові схеми документообігу, в яких позначаються контрольні точки, повноваження користувачів, маршрути погодження та затвердження операцій. Ці схеми дозволяють аудиторам перевірити, наскільки реально функціонують внутрішні контролю, виявити "обхідні шляхи" для несанкціонованих транзакцій та оцінити ефективність процедур управління ризиками. Автоматизоване тестування ефективності контролю, здійснене на цьому етапі, відповідає положенням МСА 330 "Процедури у відповідь на оцінені ризики".

На третьому етапі відбувається валідація транзакцій за допомогою технології блокчейн, яка забезпечує незмінність, прозорість і незаперечність даних. При наявності блокчейн-інфраструктури в компанії (що нині актуально для підприємств з іноземними інвестиціями або у сфері високотехнологічного виробництва) аудитор має можливість безпосередньо звертатися до оригінальних записів у розподіленому реєстрі без потреби в паперових джерелах. Це посилює довіру до джерел аудиторських доказів і відповідає вимогам МСА 500 "Аудиторські докази". Для верифікації даних застосовуються смарт-контракти, хешування подій та фіксація позачасових міток.

Четвертий етап включає формування звітів про внутрішній контроль. ERP-системи, доповнені модулями GRC (Governance, Risk and Compliance), генерують звіти про виявлені відхилення від регламентованих процедур, які класифікуються за критичністю та супроводжуються рекомендаціями щодо усунення. Ці звіти створюються автоматично на основі журналів подій, результатів попереднього тестування та виявлених порушень в логіці

процесів. Аудитор, у свою чергу, здійснює оцінку відповідності системи внутрішнього контролю та комунікує недоліки згідно з вимогами МСА 265 "Комунікація недоліків у системах внутрішнього контролю".

П'ятий, фінальний етап полягає в інтеграції результатів аудиту у процеси фінансового менеджменту. Аудиторські висновки та супровідні аналітичні дані трансформуються у візуалізовані звіти у форматі KPI-аналітики, які дозволяють керівництву оперативно реагувати на ризики, здійснювати бюджетну корекцію, оптимізувати витрати, планувати інвестиційні проєкти. Для цього використовуються інтегровані BI-дашборди, що надають можливість аналізу в реальному часі (real-time dashboards) та прогнозування на основі перевірених аудиторських даних. Таким чином, аудит КФЗ перестає бути винятково функцією контролю — він трансформується у стратегічний ресурс для ухвалення управлінських рішень, що забезпечує ефективний зворотний зв'язок між функціями контролю та планування.

Практичне підтвердження ефективності запропонованої моделі цифрового супроводу аудиту КФЗ знаходить відображення у кейсі впровадження ERP-платформи на АТ «Укрпошта» [22]. У 2021–2022 роках підприємство реалізувало масштабний проєкт цифровізації за участі компанії IT-Enterprise, в результаті чого було автоматизовано понад 70% основних бізнес-процесів у 26 регіональних філіях. Зокрема, забезпечено інтегроване облікове середовище для модулів закупівель, казначейства, фінансового контролю, управлінського обліку та документообігу з контрагентами та державними органами.

Особливою ознакою кейсу стала повна цифрова взаємодія з аудитором під час проведення аудиту консолідованої фінансової звітності за 2021 рік, який здійснювався компанією Baker Tilly. Аудитори працювали з даними безпосередньо у середовищі ERP-платформи, що забезпечило високу прозорість, достовірність та оперативність перевірки, з урахуванням вимог

міжнародних стандартів аудиту, зокрема ISA 315, ISA 500 та ISA 520. Такий підхід також дозволив у реальному часі використовувати BI-дашборди для контролю ключових показників, тестування контрольних точок та формування доказової бази аудиту, що повністю корелює з етапами 1, 2, 4 і 5 запропонованої моделі.

Таким чином, кейс АТ «Укрпошта» демонструє успішну реалізацію цифрового аудиту КФЗ у великій українській компанії з державною участю, що підтверджує практичну актуальність та ефективність інтегрованих технологічних рішень у сфері фінансового контролю.

Загалом запропонована модель забезпечує наскрізний цифровий аудит, орієнтований не лише на виявлення порушень, а й на створення доданої вартості для компаній через покращення якості управління, підвищення прозорості та посилення довіри з боку зовнішніх користувачів фінансової звітності. Її застосування дозволяє не лише підвищити якість контролю в рамках аудиту консолідованої фінансової звітності, але й посилити роль аудиту у фінансовому управлінні підприємством.

Висновки

Проведене дослідження засвідчило, що цифровізація аудиту консолідованої фінансової звітності відкриває принципово нові можливості для підвищення достовірності, ефективності й аналітичної цінності аудиторських процедур. Інтеграція інструментів штучного інтелекту, систем планування ресурсів підприємства (ERP), бізнес-аналітики (BI) та технологій блокчейн у процес аудиту сприяє зміщенню акцентів з ретроспективної перевірки на проактивний ризик-орієнтований аналіз. Запропонована модель цифрового супроводу аудиту консолідованої фінансової звітності демонструє, що аудит може стати не лише інструментом підтвердження звітності, але й стратегічним ресурсом для фінансового менеджменту.

Разом з тим, результати аналізу вказують на низку проблемних аспектів, які потребують подальшої наукової розробки, зокрема: відсутність єдиної

методології цифрового аудиту в умовах мультисистемних груп; фрагментарність національних нормативних підходів до перевірки електронної звітності; обмежений рівень цифрової компетентності аудиторів; неузгодженість між цифровими джерелами даних і вимогами до аудиторських доказів.

Перспективи подальших досліджень

У подальшому наукові дослідження в цьому напрямі доцільно зосередити на таких напрямках:

1. Розробка методології цифрового аудиту консолідованої фінансової звітності, адаптованої до мультиплатформеного середовища, із включенням оцінки цифрових ризиків, алгоритмів перевірки транзакцій та автоматизованого формування аудиторських доказів.

2. Удосконалення нормативного регулювання аудиту електронної фінансової звітності на рівні національних стандартів і професійних методичних рекомендацій, з урахуванням міжнародних практик.

3. Дослідження ефективності інструментів генеративного штучного інтелекту у сфері аналітики аудиторських даних, у тому числі щодо автоматичного формування висновків, візуалізації ризиків та рекомендацій для фінансового управління.

4. Аналіз практичного досвіду українських підприємств, зокрема транснаціональних холдингів і компаній з державною участю, щодо впровадження цифрового аудиту в умовах багаторівневої консолідації.

5. Оцінка впливу цифрового аудиту на якість управлінських рішень, що базуються на результатах перевірки консолідованої фінансової звітності, з урахуванням КРІ-метрик, контролю бюджетного циклу та планування інвестицій.

Список використаних джерел

1. Аудиторська палата України. Звіт про стан аудиторської діяльності в Україні за період січень 2022 – червень 2023 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.apob.org.ua/wp-content/uploads/2023/12/Звіт-про-стан-аудиторської-діяльності-в-Україні.pdf> (дата звернення: 25.05.2025).
2. Kreston Ukraine. Використання технологій на основі штучного інтелекту в аудиті [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://kreston.ua/vykorystannia-tekhnologiy-na-osnovi-shtuchnoho-intelektu-v-audyti> (дата звернення: 25.05.2025).
3. Попов А. Інтелектуальний аудит: що змінить штучний інтелект у роботі аудитора? [Електронний ресурс] // Блог LIGA.net. – 2024. – Режим доступу: <https://blog.liga.net/user/apopov/article/51009> (дата звернення: 25.05.2025).
4. Пермінова Д. Напрями застосування цифрових технологій в діджитал аудиті // Молодий вчений. – 2024. – № 3(127). – С. 95–99. – DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-3-127-15> (дата звернення: 25.05.2025).
5. BDO в Україні. Міжнародний стандарт аудиту (ISA) 600: Підхід до аудиту груп [Електронний ресурс]. – 2021. – Режим доступу: <https://www.bdo.ua/uk-ua/publikaciyi/isa-600-pidkhid-do-audytu-grup> (дата звернення: 14.05.2025).
6. Deloitte. Deloitte Omnia: цифрова платформа для аудиту на основі великих даних та аналітики / Deloitte (2024) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.deloitte.com/us/en/services/audit-assurance/about/audit-technology-solutions.html> (дата звернення: 15.05.2025).
7. Ernst & Young. Digital Global Audit Methodology / Ernst & Young (2023) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.ey.com/en_us/insights/assurance/how-a-quality-audit-enhances-trust (дата звернення: 15.05.2025).

8. KPMG. Прозорість 2023 [Електронний ресурс]. – 2023. – Режим доступу: <https://home.kpmg/ua/uk/home/about/transparency-report.html> (дата звернення: 14.05.2025).
9. PwC. Audit and Assurance Services [Електронний ресурс]. – 2023. – Режим доступу: <https://www.pwc.com/gx/en/services/audit-assurance.html> (дата звернення: 15.05.2025).
10. Шарма А. Transforming Enterprise Finance: The Role of SAP S/4HANA Central Finance in Modern Financial Consolidation / A. Sharma // *International Journal of Advanced Research in Management*. – 2024. – Vol. 15, Issue 2. – С. 27–44. – DOI: 10.34218/IJARM_15_02_003 (дата звернення: 26.05.2025).
11. ACCA (2022). Digital Horizons: Technology, Innovation and the Future of Accounting [Електронний ресурс]. – 2022. – Режим доступу: https://www.accaglobal.com/content/dam/ACCA_Global/professional-insights/digital-horizons2023/PI-DIGITAL-HORIZONS%20v5.pdf (дата звернення: 16.05.2025)
12. Онешко С. В., Дроздова О. Г., Іванова Н. А. Модернізація бухгалтерського обліку та аудиту в Україні в умовах цифрової трансформації // *Академічні візії*. – 2023. – № 21. – С. 60–65. – DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.8143112> (дата звернення: 26.05.2025).
13. Мулик Я. І., Пірняк А. О., Шейко К. В. Стан та розвиток ІТ-аудиту в умовах цифрової економіки // *Агроінженерія, облік, економіка*. – 2023. – № 190. – С. 101–108. – DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/190-9> (дата звернення: 26.05.2025).
14. Булкот Г. В. Електронний аудит: практика впровадження в Україні // *Економіка. Фінанси. Право*. – 2022. – № 5(3). – С. 41–45. – DOI: [https://doi.org/10.37634/efp.2022.5\(3\).3](https://doi.org/10.37634/efp.2022.5(3).3) (дата звернення: 26.05.2025).

15. Міністерство фінансів України. Міжнародні стандарти фінансової звітності [Електронний ресурс]. – 2023. – Режим доступу: <https://mof.gov.ua/msfz> (дата звернення: 15.05.2025).
16. International Auditing and Assurance Standards Board. International Standard on Auditing (ISA) 600 [Електронний ресурс]. – 2022. – Режим доступу: <https://www.iaasb.org/publications/isa-600-special-considerations-audits-group-financial-statements> (дата звернення: 16.05.2025).
17. Кузьменко О. В. Особливості підготовки і подання консолідованої фінансової звітності під час воєнного стану в Україні [Електронний ресурс] // *Економіка та суспільство*. – 2023. – № 49. – С. 42–48. – Режим доступу: <https://www.researchgate.net/publication/372025611> (дата звернення: 28.05.2025).
18. Слободяник Ю. Б. Аудит консолідованої фінансової звітності уряду як інструмент забезпечення прозорості / Ю. Б. Слободяник // *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. – 2024. – № 10 (323). – С. 36–44. – DOI: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2024-10-323-36-44> (дата звернення: 27.05.2025).
19. KPMG in Ukraine. Transparency Report 2022 [Електронний ресурс]. – 2022. – Режим доступу: <https://kpmg.com/ua/en/home/about/corporate-reporting.html> (дата звернення: 16.05.2025)
20. Бабінська С. Я. Технологія блокчейн у аудиті: сучасний стан та перспективи застосування // *Економіка та суспільство*. – 2022. – № 36. – С. 106–115. – DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-36-26> (дата звернення: 28.05.2025)
21. Розіт А., Мурадова А. Штучний інтелект в аудиті і бухгалтерському обліку // *Ефективна економіка*. – 2024. – № 4. – DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.4.76> (дата звернення: 20.05.2025).
22. АТ «Укрпошта». Впровадження ERP-системи IT-Enterprise та цифровізація понад 70 % бізнес-процесів: аудит фінансової звітності в

цифровій формі за участі Baker Tilly Ukraine [Електронний ресурс]. – 2022. –
Режим доступу: <https://www.it.ua/cases/article/rekordna-shvidkist-vprovadezhennja-erp-sistemi-cifrovizacija-70-biznes-procesiv-i-audit-finansovoi-zvitnosti-baker-tilly> (дата звернення: 26.05.2025).